17 Jaar, No. 57. — 's HERTOGENBOSCH. — Zaturdag 17 Mei 1845.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . f 12.
Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
Horatius.

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemalen in de week, Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

De minister van Binnen-

— ontwerpen van wet, door den minister van binnenlandsche zaken aan de tweede kamer der staten-generaal aangeboden, zijn binnen den tijd van acht dagen door 's lands vertegenwoordigers verworpen: het ontwerp van wet omtrent de onteigening ten algemeenen nutte, waarbij, onder anderen, ter aanvulling van de wet op dat stuk van den jare 1840, de voorloopige inbezitstelling der onteigende of liever te onteigenen voorwerpen op den voorgrond stond; de wet op de uitoefening der geneeskunde; en eindelijk het voorstel van wet tot verlenging van de opbrengsten voor het fonds van den landbouw.

Drie onderwerpen voorzeker die, elk in zijnen kring, van het hoogste gewigt zijn; drie onderwerpen, welke, volgens de bijna eenparige verklaring der kamer, voorziening behoeven, en welke zij niettemin liever in den *status quo*, althans wat de tweede betreft, wil hebben gelaten, dan eene goedkeurende stem te geven aan de door den minister voorgestelde maatregelen. Zwaarwigtig waren de bedenkingen tegen dezelve ingevoerd. Het waren niet alleen de belangen, maar ook zelfs de grondwettige regten van 's lands ingezetenen, welke geenen genoegzamen waarborg vonden, ja, welker bestaan zelfs bedreigd scheen. Onvolledigheid en ontoereikendheid waren insgelijks hoofdbezwaren, welke de aanneming der voorgestelde ontwerpen in den weg stonden. Hoor den edelen vertegenwoordiger uit Gelderland, den heer DE KEMPENAER, bij de beraadslagingen over het ontwerp van wet omtrent de onteigening ten algemeenen nutte, opmerkzaam gemaakt, dat de kamer zich in hare tegenwoordige zitting schier met niets anders dan met *lapwerk* had bezig gehouden, (welk *lapwerk* door dien heer zoo levendig en geestig werd voorgedragen, dat de anders zoo ernstige en deftige edel mogenden dit maal niet konden nalaten voor een oogenblik hunne voorhoofden te ontrimpelen en aan de vorderingen hunner lachspieren genoegen te geven) schijnt de kamer zulke bezigheid moede te zijn, en, al mogt er dan nog uit het verledene veel te lappen en te herlappen overblijven, schijnt zij evenwel geen verder broddelwerk meer te willen tot wier verheffen, teneinde alzoo zich éenmaal uit de stukken en uit stof, dadingwerk altijd medebrengt, gered te worden.

Intusschen achten wij de positie van den minister van binnenlandsche zaken in zulke omstandigheden hoogst delicaat. Want dat hij het wel zeer ernstig meende met al de drie ontwerpen, blijkt maar al te zeer uit de breedvoerige verdedigingen, waarmede hij ze met hand en tand wilde doordrijven, en welke zelfs nog vóór het eerste ontwerp door de *Ciceroniaansche* (?) welsprekendheid van zijnen geachten ambtgenoot van justitie gerugsteund werd. Menig minister in zijne plaats had na zoo vele nederlagen, in zoo korten tijd, dadelijk zijnen portefeuille in handen des konings nedergelegd, in wiens handen hij driemaal in de acht dagen het eerbiedig verzoek der tweede kamer had gespeeld, om het ontwerp in nadere overweging te nemen. Menig koning had ..... maar basta! dit is buiten ons!

Dat de minister van binnenlandsche zaken eventuën als zij, wier inlichtingen en raadgevingen hij mreept, niet op de hoogte zijn van hetgeen de regten en de belangen der natie vorderen, mag wel uit het voorgevallene worden opgemaakt, en daaruit alleen zou het, naar ons inzien, raadzaam zijn, nu nog met eere het slagveld te verlaten, dan zich meer en meer in nieuwe inwikkelingen te verwarren, om ten laatste geheel overmand te moeten bezwijken en dan nog dieper te vallen. Wij hebben altijd zoo veel van de regtschapenheid, eerlijkheid en andere edele hoedanigheden van den heer SCHIMMELPENNINCK gehoord en slaan daaraan zoo volkomen geloof, dat niet eens bij ons de gedachte opkomt, dat *portefeuille-zucht* z. exc. van dien stap zou terug kunnen houden.

Wij zeiden zoo even: *dan zich meer en meer in nieuwe inwikkelingen te verwarren*; dit is het echter wat wij voorzien.

De minister van binnenlandsche zaken heeft antecedenten als vertegenwoordiger, welke altijd een beletsel zullen zijn dat hij een volkomen vertrouwen zal bezitten. Wie herinnert zich niet, dat de heer SCHIMMELPENNINCK als vertegenwoordiger altijd geschaard stond onder de mannen, die het aan belang der natie op het oog hebbende, steeds de rampzalige stellingen bestreden, welke de toenmalige regering innam; met welgevolg zag dikwijls de natie neder op den man, die zoo onbewimpeld en krachtdadig aan de regering haar stelsel van voortgaande en meer toenemende geldverspillingen, hare onwettige en rampzalige geheimhouding, hare weigering om tot vooruitgang en ontwikkeling mede te werken verweet, en met verbazing zag zij daarna dien man zich op het kussen nedervleijen naast de mannen die hij bestreden had; kampvechter worden der systema's, welke hij zoo dikwijls en zoo openlijk verfoeid had. Tegenover de natie, ziet dus de heer SCHIMMELPENNINCK zich in eene onaangename positie geplaatst. Als minister, is zijne houding tegenover zijne ambtgenooten zeer heterogeen. Om zich hiervan te overtuigen, behoeft men zich slechts te herinneren, dat hij ambtgenoot was en nog is van den minister, die eene wet doordreef, welke hij, de heer SCHIMMELPENNINCK, niet zeer lang te voren onder de afzigtelijkste kleuren had afgeschilderd. Maar zijne stelling tegenover de vertegenwoordiging zal nu nog ingewikkelder worden ter zake van de grondwets-herziening, en hoe meer dit vraagstuk zich zal ontwikkelen, hoe neteliger zijn standpunt worden zal. En wanneer eenmaal het voorstel der negen vertegenwoordigers in openbare beraadslaging zal komen, en wanneer de minister van binnenlandsche zaken, als zoodanig, dan de voorgestelde grondwetsherziening zal tegenspreken, dan zullen ongetwijfeld, en met het hoogste regt, de voorstanders derzelve z. exc. herinneren aan hetgeen de heer SCHIMMELPENNINCK, vertegenwoordiger, vroeger zoo dikwijls en zoo krachtig betrekkelijk dat onderwerp gezegd heeft. En hoe zal de minister van binnenlandsche zaken zich daar uit redden? Hij toch zal niet kunnen zeggen: « het voegt den minister niet zich te herinneren, wat de vertegenwoordiger gezegd heeft." Even als zeker Fransch koning zeide: « het voegt den koning van Frankrijk niet de beleedigingen te wreken, den hertog van Orleans aangedaan."

De heer SCHIMMELPENNINCK overwege dus ernstig zijne positie; en zoo hij de overtuiging, door velen gekoesterd, mogt deelen, dat hij in zijne betrekking den [illegible] niet meer nuttig kan zijn, dan aarzele hij niet, en offering te doen; niemand de [illegible] voor een grootmoedig hart, welke het

lang van koning, vaderland en nationale welvaart, ja zelfs zijn eigen roem en eer van hem vorderen. Beter toch een eervolle aftogt dan later eene geldzoogen overwinning.

ZWITSERLAND.

Uit Bern wordt onder dato 9 mei geschreven:

De regering van Bern heeft op nieuw den staatsraad Aubry naar Lucern afgevaardigd, om als voorspraak op te treden ten gunste van den aanvoerder der revolutionnaire Lucerners, tijdens de expeditie der vrijkorpsen, den ter eerster instantie veroordeelden dr. Steiger. Ongetwijfeld zal hij door den grooten raad worden gepatiëerd, maar mogt dit anders uitvallen, dan zou men het wellig toe te schrijven hebben aan deze ontijdige tusschenkomst, die aan den grooten raad de verdienste der vergevingsgezindheid schijnt te willen ontnemen.

De woorden van den heer Thiers met opzigt tot de vrij-korpsen in de zitting der gedeputeerdenkamer van den 2 dezer gesproken, hebben op al de Zwitsersche conservatieven een' indruk van bedroeving gemaakt, zoowel bij de protestanten als bij de Catholijken, men zou zelfs kunnen zeggen, bij alle verstandigen en weldenkenden. Ongetwijfeld zouden velen onder hen, in de zaak der Jesuiten, liever dan de Catholijke kantons te zien triomferen, gezien hebben, dat het den landdag gelukt ware op eene voegzame wijze tusschenbeide te treden; maar aan den triumf der vrijkorpsen de voorkeur te geven is niet anders dan de voorkeur te geven aan de gewelddadige kracht, aan de schreeuwendste wetteloosheid, in een woord, aan de vernietiging van alle staats en godsdienstige vrijheid.

DUITSCHLAND.

Eindelijk is de maatschappij welke zich in 1843 te Keulen onder de bescherming van den H. Carolus Boromeus voor de verspreiding van Catholijke boeken gevormd gehad, bij koninklijk besluit geautoriseerd geworden. Die eindelijk verkregen goedkeuring is zoo lang vertraagd, door dat het officiëel protestantismus in die instelling eene aanranding zag tegen de Gustaaf-Adolf's associatie gerigt.

Kort geleden heeft de Catholijke Duitsche drukpers, ten zake van het St. Boromeus-genootschap eene zonderlinge ontdekking van de protestantsche bladen aan het licht gebragt. Deze laatsten welke niet zeer bedreven zijn in de kennis van de levens der heiligen, den H. Carolus Boromeus met den H. Bartholomeus verwarrende, klaagden de Catholijke maatschappij aan als opgerigt onder de bescherming van den H. Apostel, en besloten daaruit, dat het doel dier associatie was om in Duitschland een' tweeden Bartholomeus nacht te verwekken.

Men weet niet of men over zulk eene zonderlinge misvatting lagchen of zich verontwaardigen moet.

OOSTENRIJK

Uit Weenen wordt onder dagteekening van 6 dezer geschreven:

De administratie der Donau stoomvaart-maatschappij heeft in onze dagbladen een ongeluk ter kennisse van het publiek gebragt, hetwelk, hoe noodlottig ook, desniettemin ergere gevolgen had kunnen hebben. Toen namelijk de nieuw gebouwde stoomboot *Szechenyi*, van Presburg naar Pesth, den 4 dezer op het station Gönjö aanlegde om passagiers af te laten en in te nemen, sprong onverwacht de ketel, waardoor de machinist en twee stokers zwaar gewond werden. Eenige passagiers, die het digtst bij de machine stonden, sprongen over boord, doch werden alle door de manschap der boot gered, zoodat dit vooral geene verdere ongelukken ten gevolge heeft gehad. Ook de goederen zijn onbeschadigd gebleven. De gesprongen ketel was, gelijk het overige der machine, geheel nieuw.

ENGELAND.

De reis van koningin Victoria naar Ierland schijnt thans zeker.

In eenen der dezer dagen gehouden feestmaal der leden van den gemeente-raad van Dublin door den lord-mayor aan de koningin gebragten toast, heeft hij aangekondigd, dat hij uit eene echte bron eene mededeeling had ontvangen, welke geen' den minsten twijfel meer kon laten nopens Harer Majesteits plan om in den loop van den zomer een bezoek te brengen aan hare Iersche onderdanen.

— Het schijnt dat de *repealers* voornemens zijn, om den 30 mei, de verjaardag der inhechtenisneming van den heer O'Connell en zijne vrienden, door ontzagwekkende demonstratiën te vieren.

Het programma dier demonstratiën is nog niet vastgesteld, maar alles doet zien, dat zij niet minder imposant zullen zijn dan die van 1843, ja zelfs die zullen overtreffen.

— De heer O'Connell en de andere parlementsleden, die besloten hebben om in de tegenwoordige zittingen van het huis hunne plaatsen niet in te nemen, volharden in hun besluit van even zoo min te zullen gehoorzamen aan de aanmaning van den *speaker* als aan de insinuatie van den wapensergeant.

In de bijeenkomst van het comité van het *repeal*genootschap van den 9 dezer, hebben de daar tegenwoordig zijnde regtsgeleerden eenparig verklaard, dat de acten van oprigting der beide parlementshuizen geene enkele bepaling inhouden welke den *speaker* magtigt om de gevangenneming te gelasten van buiten Engeland wonende leden. De heer O'Connell en de leden van zijn gevolg kunnen dus, onder gezaar aan de sommatie van den *speaker* eenen lijdelijken wederstand bieden.

— Een der stoutste plannen die ooit gemaakt zijn, is zonder tegenspraak dat van den ingenieur Robert Stephenson, die voorstelt om de zeeengte van Menai (op de kusten van Chestershire), overtetrekken door middel van een' in de lucht hangenden *tunnel*. Deze *tunnel*, in den vorm eener ijzeren buis, zou door kettingen, aan de rots Britannia vastgeklonken, ondersteund worden. De buis zal 25 voet breed en 15 diep zijn, en op dezelfde wijze gemaakt worden als een schip, van aaneengevoegde ijzeren platen. Het doel dier reusachtige onderneming is om den spoorweg van Chester en Holyhead de zee-engte van Menai te doen passeren zonder de scheepvaart te belemmeren.

De inspecteur-generaal der spoorwegen, generaal Pasley, heeft verklaard dat het plan alle gevaar aanbood.

FRANKRIJK.

De kamer der afgevaardigden heeft op den 13 dezer een' aanvang gemaakt met de beraadslagingen over het wets-ontwerp betrekkelijk den spoorweg van Parijs naar de Belgische grens en in dezelfde de algemeene discussie daarvan ten einde gebragt. Slechts twee redenaars, de heeren Gauthier de Rumilly en Garnier Pages, beiden tegenstanders van het ontwerp, hebben deel aan de debatten genomen.

Bij het vertrek der post ging de kamer tot de behandeling der afzonderlijke artikelen over.

De aanneming van het ontwerp wordt door niemand betwijfeld.

— De heer Guizot heeft zijn plan, om de wateren van Vichy te gaan gebruiken, bepaaldelijk opgegeven, althans tot na de sluiting van de tegenwoordige zitting der kamers. Aanstaanden maandag zegt men, zal hij zijne portefeuille wederom opnemen. (*Correspondentie.*)

— Men leest in het officiëel dagblad *Messager*:

Het *National* spreekt van een onderhoud hetwelk tusschen de grootzegelbewaarder en den aanwanden vader Ravignan zou hebben plaats gehad. De zaak op zich zelve, en bij gevolg ook de verdere bijzonderheden die de *National* daaromtrent mededeelt zijn volkomen valsch. Wij zijn gemagtigd om ze tegen te spreken.

— De commissie uit de kamer der gedeputeerden, belast met het onderzoek van den spoorweg van Parijs naar Straatsburg, heeft zich geheel met het ontwerp der regering vereenigd.

— Den heer Gustaaf Wappers, directeur der akademie te Antwerpen, is eene bijzondere onderscheiding ten deel gevallen. De schilder bevond zich dezer dagen te Parijs en werd uitgenoodigd den koning te bezoeken, die met hem naar St. Cloud en Versailles gereden is, om de aanzienlijke verzamelingen van schilderijen aldaar in oogenschouw te nemen. Z. M. is daarna met den heer Wappers naar het paleis van Neuilly teruggekeerd, waar de groote schilder vervolgens met de koninklijke familie het middagmaal heeft gebruikt.

— Een jongeling, genaamd August Sutter, was, 15 jaren geleden, leerling in het huis Tormeisen te Bazel. Hij huwde vervolgens en vestigde zich te Burgdorf als lakenkooper. Vervolgd ter zake van frauduleus bankroet, vlugtte hij met vrouw en kinderen naar Noord-Amerika, werd burger van Louisiana, deed verscheidene reizen naar Mexiko en Texas, en stelde zich later aan het hoofd eener bende stoutmoedige gelukzoekers. Als zoodanig deed hij verscheidene gelukkige ondernemingen en thans heeft men vernomen, dat hij tot president van Californië is gekozen.

(*Courrier du Haut Rhin*)

NEDERLAND.

's BOSCH, 16 mei. Het vergrooten van het gesticht voor krankzinnigen binnen deze stad is gisteren, bij openbare aanbesteding, toegewezen aan den aannemer W. Peeters, voor de som van ƒ 70,000.—

— De Javasche couranten tot den 18 januarij jl. berichten het volgende:

In den avond van den 30 december des vorigen jaars is door verscheidene ingezetenen van Batavia eene komeet waargenomen. Hare verschijning schijnt een plotseling en onverwacht, als die van de staartster, welke in den aanvang van het jaar 1843 is zigtbaar geweest. Het hoofd of de zoogenaamde kern, was voor het ongewapend oog duidelijk zigtbaar, doch de staart daarentegen noch zoo lang noch zoo schitterend als de lichtstreep van de komeet, die bijna twee jaren geleden alhier gezien werd.

Berigten van Samarang melden, dat eene der loodsen van het zijde-etablissement van den heer Leyssius, gelegen in die residentie, door eenen orkaan uit het noord-oosten is omvergeworpen, waardoor, behalve den inboedel der loods, 600,000 wormen, waarvan een groot gedeelte reeds aan het spinnen was, benevens 200,000 cocons, zijn verloren gegaan.

Volgens berigten uit Amjer, was aldaar op den 10 des avonds ten ruim tien uur, met een hevigen noordwesteljken storm, en dikken mist gestrand het Engelsch schip *Inglis*, kapitein Isaacson, groot 1600 tonnen, den 14 december van Bombay vertrokken en bestemd naar China. De lading, bestaande uit 7000 balen katoen, is gedeeltelijk gelost en gedeeltelijk over boord moeten geworpen worden.

AMSTERDAM, 14 mei. Heden namiddag ruim half vijf ure, is het hof, vergezeld van een zeer aanzienlijk gevolg, op het paleis alhier aangekomen.

Hier vij vernemen zullen HH. MM., benevens HH. KK. HH. de prins en de prinses van Oranje, prins en prinses Frederik met hoogstderzelver oudste dochter, de prinsen Alexander en Hendrik en

lijd erfgroothertogin van Saksen-Weimar-Eisenach, acht dagen in onze hoofdstad doorbrengen.

De prinsen van Oranje, Alexander en Hendrik, hebben heden, ochtend in naam van Z. M. die door eene ligte verkoudheid, wederhouden werd, de plegtige inwijding van den tot Arnhem voltooiden Rijnspoorweg bijgewoond.

Ten tien ure stelde zich de trein, bestaande uit vijf diligences en gevolgd door een éclaireur, in beweging. Tegen twaalf ure zal vermoedelijk de trein te Arnhem arriveren, en twee ure van daar weder terugkeeren en ten 4 ure hier terug zijn, als wanneer een groot diner ten hove zal gehouden worden.

's HAGE, 14 mei. Men verneemt, dat de gouverneur generaal Rochussen, eerst met het einde dezer maand of in het begin der volgende, de reis naar Neêrlandsch Indië zal aannemen.

GRONINGEN, 12 mei. Men verneemt, dat het vooruitzigt omtrent het daarstellen van spoorwegen in deze en naburige provinciën zeer gunstig is, en ofschoon de juiste rigting derzelve nog niet bekend is, zoo gelooft men toch, dat de hoofdpunten voorloopig zijn bepaald als volgt: Van Zwolle naar Meppel; van Meppel over Leeuwarden naar Harlingen; voorts van Meppel over Assen naar Groningen, en van daar met zijtakken, een naar Leeuwarden, een naar Delfzijl en een naar Leer.

UTRECHT, 14 mei. De inwijding van den Rijnspoorweg tot Arnhem heeft heden met de aangekondigde plegtigheden plaats gehad. Even voor elf ure naderde de feesttrein het stations-gebouw alhier. De stads-muziek liet zich hooren, de in massa toegevloeide menigte was bedaard en stil.

LATERE BERIGTEN.

De regering van het kanton Bern heeft den hoogleeraar in de regten, dr. Snell, de ziel van de ultra-radicale partij in het kanton, uit zijne betrekking ontzet.

Deze maatregel heeft eene meer omvattende beteekenis en strekking dan dit oppervlakkig schijnt. De heetste en ijverigste radicalen zijn uit de school van Snell voortgekomen; doch zijne verstandige leerlingen beginnen eindelijk de oogen te openen, voortaan te zien, hoe Snell, van den dag af dat het uitvoerend bewind zich tegen de vrij-korpsen verklaard heeft, hoofdzakelijk van zijnen leerstoel misbruik maakte om tegen de regering uit te varen en haar in de oogen der jongelingschap in minachting te brengen.

— Te Lenzburg, op de grenzen der kantons Argau en Lucern, zijn weinige dagen geleden wanordelijkheden voorgevallen. Het raadhuis is door het gemeuwel belegerd, eenige gevangenen zijn losgelaten en een openbaar ambtenaar, die gepoogd had het oproer te stillen, is deerlijk mishandeld geworden.

— De gedeputeerden kamen van Spanje heeft in hare zitting van den 8 dezer zonder beraadslaging goedgekeurd, het verslag der commissie, bij welke de regering gemagtigd wordt tot het sluiten eener geldleening voor den aanleg van wegen.

— De kamer der Fransche afgevaardigden heeft in hare zittingen van den 13 en 14 dezer, na het verwerpen van onderscheidene amendementen, de 46 eerste artikelen betrekkelijk den spoorweg van Parijs naar de Belgische grens, met eenige onbeduidende wijzigingen, aangenomen.

— Er was sprake geweest van den heer Bois-le-Comte voor het gezantschap te Rome, thans zegt men dat de heer de Barante de meeste kans heeft.

(*Corresp.*)

Mengelwerk.

WELK NUT TREKT DE CATHOLIJK UIT DE BESCHOUWING VAN VERVOLGINGEN?

(*Vervolg op no. 54.*)

III.

Wij hebben in twee voorgaande nummers eenige hartverscheurende geweldaadigheden medegedeeld, welke in Rusland tegen het Catholijk geloof zijn uitgevoerd. Te gelijker tijd herinnerden wij met een woord aan de voornaamste vijandige maatregelen, die tegenwoordig tot rigtsnoer genomen worden om de Kerk te verdrukken. Bij het schrijven hadden wij ons de vraag gesteld, die sommigen zekerlijk zouden opwerpen, waarom (te pas of te onpas) bij die verregaande onregtvaardigheden gewezen op zoovele maatregelen, die elders, ook in Nederland, geldig zijn? Geen twist, geene afgekeerdheid is ons doel. Wij meenen dat de volgende redenen ons genoegzaam regt daartoe geven, en het niet voldoende aanbrengen, om zulke herinneringen bij tijd en gelegenheid aan te stippen.

Die redenen zullen wij voorop stellen en zamader ontwikkelen.

Ten eerste, om te doen zien, dat de Catholijk heel goed de gevaren kent, waarin zijne Kerk verkeert, maar dat hij in het minst niet voor haar bevreesd is, omdat hij het niet behoeft te zijn.

Ten tweede, om daaruit de valschheid te ontdekken van zoovelen, die met allen eerbied voor de godsdienst en hare regten zeggen doordrongen te zijn, en niettemin de godsdienst op de bedroevendste wijze onteeren en benoeijelijken.

In het 91e nummer geeft het *Journ. de la Haye*, na eene domme voorspelling (1) uit de *Gazette de France* te hebben aangehaald, het volgende met ernst aan zijne lezers over: » Hetgene in Pruisen, » in Spanje, in Portugal, in Zwitserland en in » Frankrijk voorvalt (2), moet alle Catholijken » over den gang der zaken verlichten . . . . en » de mannen, die zich aan den *Univers* en » aan de HH. Montalembert en de Regnon heb» ben aangesloten (3) diep doen nadenken."

Welnu, mijne heeren, schrijvers dezer woorden, ziedaar eene reeks van daadzaken door ons aangehaald, van daadzaken, die elken Catholijk en elken braven protestant kunnen inlichten over den gang niet alleen, maar ook over de bedienden der zaken; ziedaar eene reeks van daadzaken, die hen kunnen doen nadenken, maar, lieve heniel! niet met die gezetheid, niet in die rigting, welke, ofschoon bedekt, bij de kleur van een blad kunnen onderscheiden worden.

Gij wilt ons uit hetgene, wat gebeurt, doen beseffen, dat de algemeene geest tegen het Catholijk geloof opkomt, dat de Kerk niet dáden magtig genoeg zijn zal om zich overeind te houden, maar van lieverlede, door overmagt vervolgen of bedekt, zal eindigen met te sterven, en dat wij vervolgens wel eens duchtig mogen beraadslagen of het niet raadzamer is, maar van af dezen oogenblik, dat ultramontanismus te verlaten en met den geest des tijds mede te doen.

Gij spreekt over de veroponbaring van dien geest tegen het Catholicismus, als wisten wij daar niets van; als dachten wij, dat die waarheid overal zegevierde, nergens vervolgd werd; eindelijk, als ware het een teeken van valschheid dat nu, gelijk altoos, de handen van anders denkenden zijn opgeheven tegen de hand van het één geestelijk ligchaam der Kerk, en dat die zamenspanning van krachten genoeg is om de Catholijken achterdocht in te drukken wegens de slechtheid der rots, op welke hun geloof en hunne verwachting voor dit en het eeuwig leven zóó vastelijk gevest is dat niets daarmede in strijd wordt aangenomen.

Welnu, weet, dat gij nog de helft dier aanduidingen niet ontwaart, welke den Catholijk schokken bij het beraderen dezer eeuwigdurende tegenstelling; dat gij in verre na zóo diep niet doordrongen zijt van het hartzeer als de Catholijk, wanneer hij overdenkt al wat zijne beminde Moeder te lijden heeft; gij staat niet heel in verhouding ten opzigte van het beseffen dier daadzaken, gelijk het gevoel van een geneesheer bij de pijnen van zijn lijder. — Gaan wij verder, gij hebt nog niet van vervolging gesproken; gij hebt bij den geest, die heerscht, de magt niet gevoegd; gij hebt vergeten, alles wat regeringen, door wetten gesterkt, tegen de Kerk kunnen of zullen uitvoeren. — Gij hebt de bewegingen van Engeland tegen de Catholijke bescherming niet gevoeld. — Gij hebt Nederland niet genoemd. — Gij hebt Rusland, Rusland over het hoofd gezien.

Dit alles kent, dit alles voelt de Catholijk; wij hebben het aangehaald, en in twee voorgaande artikelen een aanhangsel bij uwe opsomming geleverd, en nu? Geeft ons dat stof tot overweging? Ter degen? Geeft het redenen om te vermoeden, dat de Kerk van haren grondslag zal worden gelicht? In het minst niet.

Ik weet, dat dwaalleeringen bekwaam zijn, geweest om velen te bedriegen; dat de zwakheid van sommigen door vervolgingen is overtroffen, gelijk wereldsche beloften velen uit de Kerk gelokt en in de rijen der tegenstanders hebben vast gebonden; maar het is mij onbekend, dat iemand de Kerk hebbe verlaten, omdat hij haar valsch oordeelde, wijl zij vervolgd werd, integendeel, de maatschappij der Kerk toont dezelfde uitverkiezelen, welke men in de getrouwen vindt, dat zij namelijk bij vervolgingen meer schittert, gelijk hare leden bij tegenspoeden hunner geloofvol; zoodat men als een onbetwistbaar feit aanhaalt, dat nooit iemand op zijn sterfbed, wanneer hem alles verlaat, het geloof verzaakt heeft. Dat wereldlijke voorspoed, dat de bescherming der gouvernementen dierbaar is, en in aanmerking moet genomen worden bij eerbewijzen, die op menschelijk gezag steunen en dus aardsch zijn, is natuurlijk, is noodzakelijk: zonder steun op aarde, kan het aardsche niet verblijven: — gevolgelijk dus is het, dat de bedienders der eeredienaren er op uit zijn, om zich te toonen en gehouden te worden als de rijkste, de magtigste van dat lande: zulks is de eerste grond der aannemelijkheid, ten minste bijzaak, de handelingen dier heeren. Inderdaad, waarop anders loopen de meeste berigten uit, die men geeft over den voorspoed van eene of andere secten? Op de *honbrabilitez*, op de bescherming van dezen of genen grooten, op de complimenten van dezen of genen minister enz. Men heeft zich aan dit materialismus van godsdienst zoo eigen gemaakt, dat ook alle redeneringen op het materiële gegrond zijn.

Maar dat geroep over stoffelijke voordeelen, hetwelk dikwerf in zich valsch is en gewoonlijk voor den Catholijk versmadend is vereerend voor zijne godsdienst, die zulke zwakke steunsels niet behoeftig heet, en alzoo voor derzelver geluk niet behoeft te vreezen, gelijk zij dan ook werkelijk niet vreest.

En ziet daar het punt, waarop de gevolgtrekking van die heeren wordt afgesneden, het punt, waarop men stof tot overweging vindt, welke de overtuiging van de goddelijkheid der Kerk meer indrukt en bestendigt.

Want toch de voordeelen, die wij thans inzamelen uit de vervolgingen, die de Kerk geleden heeft, vergaderen wij ook, en onze nakomelingen na ons, uit de vervolgingen, die zij lijdt, en wel verre dus van beangstigd te worden, laat de Catholijk woorden wat hij niet kan afkeuren, verzekerd, dat de Kerk eeuwig blijft, terwijl alles op haar achtervolgens verbrijzeld wordt. Mogt Europa het geloof verliezen, gelijk het Oosten getroffen werd, een ander werelddeel zal nog eens toonen, dat de Kerk jeugdig leeft, en alleen den grondslag eener ware beschaving legt.

Ja, uit de vervolgingen is den Catholijk bewust, dat zijne Kerk onder alle strijders, iets groots, iets eenigs heeft, dat zij strijdt met de beweegen verzekering van overwinnares te zijn en te blijven. Van daar die kalmte, van daar dat grootmoedig zelf-betrouwen tegen over de vervoerdste aanvallen. De waarheid is een, krachtens die eenheid onveranderlijk, krachtens die eenheid onvernietigbaar. Ziet daar de sterkte der Kerk.

De tegenstanders, die gewoon zijn geworden de godsdienst als een menschelijk ding te beschouwen,

---

1). Dat voorspellend gezegde van Bossuet, is: « Voor het welzijn der Christenheid moet Rome zijn ultramontanismus hervormen. » Wij tarten het *Journal* uit om eene duidelijke uitlegging te geven van *Christenheid*, van *Rome*, van *ultramontanismus*, dat het hier voor Catholijken een' goeden zin blijft. Het gaat met die woorden als met jesuitismus, dat alles en niets beteekent.

2). Hoe? Ook niet in Nederland? Doet men in Nederland geene pogingen tegen het Catholicismus? Laat mij daar gelijk in de kolonien alles even vrij? Weet het dan niet, of wil het *Journal* dat alles niet weten? Is dat tot gouden vrede, of heeft het zijne inzigten?

3). Hoe fraai! Ziet de Christen wereld hangt af van een paar menschen: Vallen die mannen, dan is gedaan met het Catholijk geloof! Hoe onbeschroomd! Gij mag toch maar eens tot u zelven zeggen, of gij zoo durft spreken, of gij zoo durft disputen op de hoogte uwer tegenpartij te stellen!

als een tooverwoord voor hunne bedoelingen te gebruiken, ontkennen voorzeker, dat de Kerk dat verheven standpunt bezet; niettemin blijft het onloochenbaar, dat de Kerk alleen zoo handelt als ware zij wezenlijk daar gevestigd.

Door alle eeuwen heen, te midden der grootste veranderingen, vinden wij de Kerk onveranderd terug. Gaat de geschiedenis na, volgt de jaren achterwaarts op, van af de eerste prediking van het christendom, beschouwt de vervolging der joden, de afgrijselijke folteringen door de Romeinsche keizers gebezigd, de vernielende invallen der barbaarsche volkeren, die de beschaafde natien als verdrongen, de doodsche stilte der zoogenaamde eeuwen van donkerheid, de reformatie en al hare onheilen, met alle ketterijen, die het Oosten en het Westen hebben verscheurd, de drogredenen eener heidensche wijsbegeerte en de philosophie der XVIII. eeuw, wier strekking en wezen in de Fransche revolutie zich met bloed geteekend heeft, en tegen de verschillende zich opvolgende vijanden ziet gij de eene, en dezelfde Kerk, pal staan, de Kerk, die niet redeneert maar *leeraart*, al wat haar goddelijke stichter geboden heeft te gelooven en te onderhouden.

Gelijk de eerste verdedigers van het Catholijk geloof, de onwederlegbaarste bewijzen voor deszelfs goddelijken oorsprong namen uit de vervolgingen, in wier midden de Kerk gevestigd werd, kunnen *wij* dat ook niet, wijl zij gevestigd blijft en zich uitbreidt?

Wie beseft niet hoe krachtig in Frankrijk de middelen tot bederf moeten werken: de zedelooste romans, de verergendste uitvallen in de zamenleving, in de dagbladen, in de kamers zelven, het anti-catholijk onderwijs in Parijs gegeven en door geheel Frankrijk verspreid; en nu, wat heeft dat alles veroorzaakt? — Wij zullen niet zeggen, dat het episcopaat daardoor meer dan ooit aan Rome verbonden is. Hooren wij hetgeen een pair, te midden van de kamer der pairs, als een onbetwisthaar feit aanhaalt: «Is er eenig kwaad ontstaan tegen » de Kerk, tegen de godsdienst, sedert de nieuwste, » de verergendste aanvallen, tegen de meest geëer- » biedigde sakramenten der Kerk, tegen de indruk- » wekkendste geheimen van de godsdienst, sedert » dat die aanvallen door de mers sondzwerven het » voedsel uitmaken der volks-lectuur (*feuilletons* » *populaires*) en tegelijker tijd herhaald zijn in de » boeken, in de openbare lessen? — Neen, mijne » heeren, niets kwaads is daaruit voortgesproten, » integendeel. De vruchten van dien strijd zijn over- » vloedig geweest in vertroostingen en in verove- » ringen. En het beste bewijs dat ik daarvan geven » kan, is hetgeen slechts over eenige dagen ge- » beurd is in alle kerken van Parijs en van Frank- » rijk. Nooit zijn onze altaren, die over eenige » jaren luim waren verlaten, sedert dertig jaren » omgeven geworden door eene menigte die meer » innig getroffen, meer vlijtig, meer onvermoeibaar » was. Nooit eindelijk vraagt het aan wien gij » wilt, nooit heeft de geestelijkheid, welke zoo » onwaardiglijk is gelasterd, zoo gewelddadig is » aangevallen, zelfs tot in het toevlugtsoord harer » onschendbaarste deugden, zelfs tot in het toe- » vlugtsoord harer innigste betrekkingen met de » geloovigen, nooit sedert dertig jaren, heeft die » geestelijkheid meer talrijke teekenen ontvangen » van een meer levendig geloof, van een meer » onbepaald vertrouwen, van een meer standvas- » tigen eerbied. »

Ierland versterkt zich te midden van alle vernielings-middelen, versterkt zich in den tijd van eene halve eeuw met bij de twee millioenen Catholijken, en ontwikkelt eene kracht, welke het Engelsch gouvernement noodzaakt zijne dierbaarste belangen regtvaardig te behartigen, terwijl in Engeland de studie der oudheid de ervarendste mannen aan hunne oude Moeder terugschenkt.

Duitschland kwijnt het grootste kwaad, dat, de Kerk ooit gezweefd heeft; het kwijnt vooral in de bedienaren, die het geloof moesten levendig houden: welnu, God waakte: Hermes wordt veroordeeld; eene vervolging door het gouvernement bevolen, zal Hermes staande houden: en juist die vervolging werpt hem omver; de Kerk zegeviert, terwijl de oogen der bewakers van Sion opengaan over hetgene zij veldra bij hunne verwarring zouden geworden zijn. Men behoeft slechts een weinig met de priesters van Duitschland bekend te zijn, om het onderscheid te bemerken tusschen den geest, die hen nu en voor eitelijke jaren bezielde.

Spanje gevuld de eerste rust na eenen bloedigen burgeroorlog, welke de regten der Kerk eenmaal als die der menschen heeft geëerbiedigd; en ziet; de eerste vrucht van die rust, is de terugkeer tot Rome.

Hoeveele troostelijke voorvallen hebben in Nederland den Catholijk niet ongebeurd bij zoo vele belemmeringen, voortvloeiende uit de wijze aan de volmaakte uitoefening van zijn geloof gesteld heeft. Heeft het *Journal de la Haye* dat begrepen en daarom te midden van Nederlanders huiverig geweest, om ook Nederland als een voorbeeld van verachtering in het godsdienstige te noemen?

Ziedaar hoe alles wat tegenwoordig overal tegen de Kerk gedaan wordt, in vergelijking met hetgene de Kerk blijft, stof geeft tot groote overwegingen, welke wij toegaven bij de herinneringen, die wij onder de vervolging van Rusland aanstipten. Nog eens, al dat vijandige toont de eeuwige sterkte en eenen bedekten invloed, dien de Kerk van elders dan van deze aarde bezit.

» Ziedaar, en mij nog eens van de woorden » des graven de Montalembert te bedienen, ziedaar » de vruchten van den strijd, ik had behoefte » om die uitkomst te staven, teneinde mij zelven te » troosten. Vooral had ik behoefte om dezelve te sta- » ven, ten einde mijne lijdzaamheid en mijne » onverschilligheid jegens sommige aanvallen te » regtvaardigen, en nog meer, om sommige on- » zigtige vrienden gerust te stellen, die zoo zeer » vreezen de Kerk zich ingevaar te zien stellen, dat zij » niets liever zouden willen, dan haar de handen » en de voeten te binden, teneinde te beletten dat » zij valt; ik had behoefte om het te zeggen » voor andere vrienden, die zeer aan de belangen » van de godsdienst zijn toegewijd, wanneer de » rust heerscht en de zon schijnt, maar die men » te vergeefs rondom zich zoekt, wanneer het on- » weder kraakt. Ik had behoefte eindelijk om het » te zeggen, teneinde te bewijzen, dat in dit land, » te midden van zoo veel wederspraak, van zoo- » vele vernederingen (en van zonvele ruïnen, niets » too sterk, niets zoo ingeworteld is als dat oud » Catholijk leerstelsel, het welk mijnheer Michelet niet » gevreesd heeft te vervalschen en te lasteren en » dat de heer Quinet openlijk aankondigt, ik weet » niet door welken vergruizelden en vernieuwden » Christus, te willen vernieuwen. Ziedaar, wat ik » moest staven; en dit is het, ik zeg het nog eens, » wat mij zoo lijdzaam, zoo verschillig doet zijn » voor die soort van aanvallen. Zij herinneren mij » altijd aan het gezegde van een kloosterling, een » mijner vrienden, even zoo fanatiek als ik, maar » welsprekender, die op zekeren tijd, terwijl hij » voor eene vergadering van schrandere geesten en » sterke geesten predikte, zeide: « God heeft u » verstand gegeven, omdat Hij in het minst niet » voor het verstand den menschen bevreesd is. »

MINISTERIE VAN JUSTITIE.

PROVINCIE NOORD-BRABAND.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 27 Mei, des jaars 1845, des middags ten 12 ure, zal, onder andere approbatie, door den heer Staatsraad GOUVERNEUR van *Noord-Brabant*, of bij deszelfs afwezigheid door een der Leden van de Gedeputeerde Staten dezer Provincie, en in bijzijn van den heer Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, aan het Locaal van het Gouvernement te *'s Hertogenbosch*, worden aanbesteed:

1°. Het doen van eenige VERNIEUWINGEN en HERSTELLINGEN aan het voormalig HUIS VAN OPSLUITING en TUCHTIGING, thans dienende tot BURGERLIJK- en MILITAIR HUIS VAN VERZEKERING te *'s Hertogenbosch*, met bijbehoorende Gebouwen, en

2°. Het LEVEREN VAN EENIG MOBILAIR ten dienste van vermeld Gesticht, mitsgaders het ONDERHOUDEN van een en ander tot den laatsten December 1845, zoo als in twee Perceelen.

Het Bestek, waarop de bovenvermelde Aanbesteding zal plaats hebben, zal boven en behalve aan het Locaal van het *Provinciaal Gouvernement* te *'s Hertogenbosch* en op het Kantoor van den *Hoofd-Ingenieur* in *Noord-Brabant* te *'s Hertogenbosch*, mitsgaders op het *Stads-Kollegehuis* te Breda, op het *Nederlandsch Kollegehuis* te Oudenbosch, op het *Brabandsch Kollegehuis* bij Luik, te *Bleda* en te *Zwaan*, bij de Erven Wed. Manders; te *Ilpendam*, in het *Wapen van Amsterdam*; te *Gorinchem*, in den *Hooiwagen*; te *Woudrichem*, in den *Gekroonden Zalm*; te *Sleeuwijk* en het *Veerhuis*, bij Kleeman; te *Werkendam*, in de *Zwaan*; te *Rademaab* en het *Huis ten Heul*, bij W. Kraan; te *Willemstad* in den *Oranje Societeit*; te *Klundert* in de *Stads-Herberg*; en voorts op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaats-werken in gemelde *Provincie* ter lezing gelegd worden.

Zullende des Zaturdags en Maandags voor den dag van de Aanbesteding, aanwijzingen in loco gedaan worden, en nogtans nadere inlichtingen te bekomen zijn, bij den Hoofd Ingenieur A. DE GEUS *en den* Ingenieur L. RIJSTERBORGH, *te 's Hertogenbosch.*

Advertentien

*** Heden beviel van eene DOCHTER, *JOHANNA CATHARINA SETTARDS*, geliefde Echtgenoot van

J. T. BOELEN.

's Bosch 13 *Mei* 1845.

Eenige kennisgeving, zoo binnen als buiten de Stad.

Uit de hand te koop.

TWEE WINKEL-KASTEN,

MET SCHUIFRAMEN,

van eene solide en nette bewerking, zoo goed als nieuw. *Franco* te bevragen onder letter X. bij den Drukker en uitgever dezer.

*** Een R. C. Jongeling, 17 Jaar oud, die de 4den rang bezit, het Fransch vrij goed spreekt, alsmede niet het Hoogduitsch en Engelsch niet onbekend is, zag zich gaarne spoedig op eene School geplaatst waar gelegenheid is zich verder te bekwamen.

De reflecterenden vervoegen zich met *franco brieven* onder de letter D aan het Postkantoor te *Dordrecht*.

Graanmarkt

VAN 'sHERTOGENBOSCH,

van maandag 13 en dinsdag 14 mei 1845.

ROGGE 26 centen per vertrouwde mudde. HAVER niet aangevoerd. Het navolgende is besteed geworden per Nederl. mud, als volgt:

ROGGE. . . . . *f* 6.35 a *f* 6.35.
BOEKWEIT . . . . . 5.35 a *f* 0.00
HAVER. . . . . 0.00 a *f* 0.00

Presumtieve waarde op weigh

Rogge van 72 N. P. het mud *f* 6.70 a *f* 0.00 per N. P. 0 dta.
Boekw. » 66 » » » *f* 5.95 » » » 0 »
Haver » 44 » » » *f* 2.65 » » » 6 »

Zijnde de middelprijs van de Rogge, waarnaar de zetting van het brood op donderdag den 15 dezer is geschied *f* 6.54½.

De 13 Nederlandsche ponden roggenbrood 31 cents
Het Nederlandsch pond boter *f* 0.70 a *f* 0.78.

De zetting van het tarwe brood wordt alhier geregeld naar de prijs-courant der beurs van Rotterdam, welke is als volgt:

Zeeuwsch, Overm. en Kads,			Middelmarkt het mud.
1843, het best	*f* 240,	*f* 280,	*f* 8.66.
1842, »	» 210,	» 240,	» 7.50
1844, »	» 135,	» 180,	*f* 225, » 5.93.
Blaauwe 1843 en 1844, het mud			*f* 4 *f* 6.
» mindere 1842, 1843.			
Rijn en Kl. het best	*f* 235,	*f* 270,	het mud *f* 8.41.
» » oude	*f* 200,	*f* 200,	» 6.66
Kleefsche en Hoogl.	*f* 245,	*f* 285,	» 8.88
» » oude	*f* 265,	*f* 300,	» 9.16.

Beurs van Amsterdam.

Woensdag 14 Mei, ten vier ure.

W. S. 2½ pCt. 64, 1. Bienne 3 pCt. 71½. Dito Genfise 4 pCt. 100. Amerikaansche Obligatien 120. Dito Rijn-Spoorweg 111. Ardoins 26. 9. 27. Dito Obligatien 25½. 26. Spanje Ballast. 6 pCt. 34½. Passive ¾. Part. te Londen 2½ pCt. 57½. Do. Stieglitz en Co. 92½.

Ter drukkerij van D. A. DE ROOY.